

160395 - ضابط و چگونگی خانواده‌ای که یک قربانی برایشان کافی است

سوال

من کارمند و مجرد هستم و با پدرم زندگی نمی‌کنم. آیا می‌توانم به جای پدرم قربانی عید را خریداری کنم یا پدرم باید از مال خودش قربانی را انجام دهد؟ اگر بخشی از مبلغ قربانی را به پدرم بدهم چطور؟ من در حال حاضر الحمدلله می‌توانم برای قربانی گوسفند خریداری کنم، آیا در این حالت واجب است که برای خودم قربانی انجام دهم با وجود آنکه مجرد هستم؟

پاسخ مفصل

اولاً:

علما . به جز حنفیه . بر این اتفاق دارند که قربانی شخص برای خودش و خانواده‌اش سنت است و کفایت می‌کند، زیرا در حدیث ابویوب انصاری . رضی الله عنه . آمده که وقتی از ایشان درباره‌ی چگونگی قربانی در دوران پیامبر . صلی الله علیه وسلم . پرسیدند، گفت: شخص یک گوسفند را برای خود و خانواده‌اش قربانی می‌کرد، پس خود می‌خوردند و دیگران را اطعام می‌کردند، تا آنکه مردم در این مورد مباحثات نمودند و اینطور شد که می‌بینی» به روایت ترمذی (۱۵۰۵) و این حدیث را حسن صحیح دانسته است.

پیش‌تر این مساله را در همین سایت بیان نموده‌ایم از جمله در پاسخ به سوالات (45916) و (96741).

ثانیاً:

علما درباره‌ی ضابطه‌ی «**اهل بیت**» یا «**خانواده**» که یک قربانی برایشان کافی است چهار قول گوناگون دارند:

قول اول: خانواده کسانی هستند که سه شرط در آن‌ها فراهم باشد: شخصی که قربانی می‌کند خرجی آنان را بدهد، با آنان خویشاوند باشد، و با آنان در یک خانه زندگی کند. این مذهب مالکیه است.

در کتاب «**التاج و الإکلیل**» (۳۶۴/۴) از کتب مالکیه، آمده است:

«**اگر با او در یک خانه باشد، و خویشاوند او باشد، و خرجی او را بدهد ولو از روی بخشش**»، بنابراین به سه سبب مباح است: خویشاوندی و هم‌خانگی و دادن خرجی او.»

قول دوم: خانواده کسانی هستند که یک نفر خرجی آنان را می‌دهد. این قول برخی از متاخران شافعیه است.

قول سوم: همه‌ی خویشاوند شخصی که قربانی می‌کند خانواده‌ی او هستند، اگر چه خرجی آنان را ندهد.

قول چهارم: همه‌ی کسانی که با شخص قربانی کننده زندگی می‌کنند، اگر چه از خویشاوندان او نباشند. خطیب شریینی و شهاب الرملی، و طبلاوی از متاخرین شافعیه بر این رای هستند، اما علامه ابن حجر هیتمی آن را بعید دانسته است.

از شهاب الرملی - رحمه الله - پرسیدند: آیا سنت قربانی به جای همه‌ی کسانی که در یک خانه ساکن هستند و خویشاوند یکدیگر نیستند ادا می‌شود؟

وی گفت:

«بله، ادا می‌شود. و برخی از متاخرین گفته‌اند شبیه‌تر این است که در حق کسانی ادا شود که خرجی‌شان با اوست» فتاوی الرملی (۴/۶۷).

ابن حجر هیتمی - رحمه الله - گوید:

«احتمال دارد منظور نزدیکان مرد و زن او باشند.

و احتمال دارد منظور از اهل بیت در اینجا کسانی باشند که خرجی‌شان با یک نفر باشد ولو از روی بخشش.

و سخن ابوایوب که **«مرد برای خود و برای اهل بیتش ذبح می‌کرد»** احتمال هر دو معنی را دارد.

و شاید منظور ظاهرش باشد، یعنی کسانی که در خانه‌ای ساکن هستند که به هم متصل است، اگرچه میان‌شان خویشاوندی نباشد و برخی به قطع این را گفته‌اند، هرچند بعید است» تحفة المحتاج (۹/۳۴۵).

حاصل آنکه فرزند بزرگی که در خانه‌ای مستقل از پدرش زندگی می‌کند برای وی مشروع آن است که یک قربانی خاص برای خودش ذبح نماید و قربانی پدر برای وی کافی نیست، زیرا این فرزند دیگر از اهل بیت پدر نیست بلکه خود خانه‌ای مستقل دارد.

و اگر فرزند، پدرش را در خرید قربانی کمک کند ان شاءالله پاداش خواهد داشت، اما این پاداش، اجر صدقه و بخشش است نه اجر قربانی.

مراجعه نمایید به سوال شماره (41766).

و الله اعلم